

Lärarhandledning

Fatta svårt - Vaccin

Ämne:

Biologi, svenska och svenska som andraspråk

Årskurs:

4-6

Antal lektioner:

1-6

Om handledningarna

Till boken *Fatta svårt - Vaccin* finns förutom denna lärarhandledning en **elevhandledning**. Elevhandledningen kan eleverna arbeta med på egen hand eller tillsammans med andra. Vill man kan också elevhandledningen vara grund för ett gemensamt klassarbete med boken.

I denna lärarhandledning presenteras kort boken. Därefter ges förslag på hur *Fatta svårt - Vaccin* kan introduceras. Det finns även fördjupande frågor och en avslutande skrivuppgift.

Handledningarna är gjorda av Jenny Edvardsson, www.jennyedvardsson.se.

Förmågor

Biologi 4-6

- ▶ Hur den psykiska och fysiska hälsan påverkas av sömn, kost, motion, sociala relationer och beroendeframkallande medel. Några vanliga sjukdomar och hur de kan förebyggas och behandlas.

Svenska 4-6

- ▶ Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.
- ▶ Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- ▶ Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel faktatexter, arbetsbeskrivningar, reklam och insändare. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.
- ▶ Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord.
- ▶ Informationssökning i några olika medier och källor, till exempel i uppslagsböcker, genom intervjuer och via sökmotorer på internet.

Svenska som andraspråk 4-6

- ▶ Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.
- ▶ Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- ▶ Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel faktatexter, arbetsbeskrivningar, reklam och insändare. Texternas innehåll, uppbyggnad, typiska språkliga drag samt deras ord och begrepp.
- ▶ Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord.
- ▶ Ord och begrepp i skolans ämnen och i vardagsspråk. Synonymer och motsatsord.
- ▶ Informationssökning i några olika medier och källor, till exempel i uppslagsböcker, genom intervjuer och via sökmotorer på internet.

Boken

I *Fatta svårt – Vaccin* får läsaren lära sig om vaccin. Vad händer i kroppen när man vaccinerar sig? Hur tas vaccin fram? Kan det göra ont eller vara farligt att vaccinera sig? Det är några av de frågor som besvaras.

Boken är en del av serien *Fatta svårt*, där läsaren på ett lätt sätt får lära sig om ämnen inom naturvetenskap och teknik.

Inför läsningen

Introduktion av boken

När du introducerar denna bok kan du utgå från titeln, *Vaccin*. Låt eleverna få fundera över detta ord genom att exempelvis ta hjälp av följande frågor:

1. Har du vaccinerat dig någon gång?
2. Vad är vaccin?
3. Vad gör vaccin?
4. Är vaccin alltid något bra?

Låt eleverna diskutera frågorna i smågrupper och därefter kan grupperna få presentera sina tankar för övriga i klassen.

Under läsningen

Diskussionsfrågor

Använd frågorna för att följa upp och fördjupa läsningen.

1. Det står på sidan 4 att vaccin kan rädda liv. Vad menar de med det?
2. I det tredje kapitlet finns ordet patogener med men det förklaras inte riktigt. Vad betyder detta ord?
3. Man kan bli sjuk även om man tar vaccin mot just den sjukdomen. Vad tror du att det beror på?
4. Just nu diskuteras vaccin mot covid19. Alla över 18 år ska få möjlighet att ta det. Varför låter man inte barn under 18 år få vaccinet tror du? Hade du velat få covid19-vaccin?
5. En del människor kan inte ta vaccin, exempelvis om de har försvagat immunförsvar, men det finns också människor som väljer att inte ta ett vaccin. Är det bra att man får möjlighet att välja om man ska ta ett vaccin eller inte eller borde alla vara tvingade att ta vaccin? Vad tycker du?

Ta fram en faktatext

När eleverna har läst klart boken kan de få fördjupa sig i en av de sjukdomar som nämns på sidan 26 och ta fram en egen faktatext. De kan arbeta utifrån följande arbetsgång:

- ▶ Bestäm vilken sjukdom du vill fördjupa dig i.
- ▶ Skriv ner det du redan vet om sjukdomen.
- ▶ Vad vill du mer veta om sjukdomen? Skriv ner dina frågor.
- ▶ Sök information om sjukdomen. Gå exempelvis till skolans bibliotek, sök i böcker som du har i klassrummet eller sök på internet.
- ▶ Anteckna viktig information. Glöm inte ange varifrån du fått informationen.
- ▶ Planera din text (i vilken ordning ska din fakta presenteras?)
- ▶ Skriv texten med hjälp av dina anteckningar.
- ▶ Rita eller bifoga en bild som visar något som har med sjukdomen att göra.

Faktatexten kan struktureras på följande sätt:

- ▶ Huvudrubrik
- ▶ Underrubriker: Under varje underrubrik presenteras en viss aspekt av ämnet
- ▶ Bild som illustrerar ämnet
- ▶ Källförteckning

Elevhandledning

Fatta svårt - Vaccin

Boken

I *Fatta svårt - Vaccin* får du lära dig om vacciner. Vad händer i kroppen när du vaccinerar dig? Hur tas vacciner fram? Kan det göra ont eller vara farligt att vaccinera sig? Det är några av de frågor som du kommer att få svar på när du läser boken.

Boken är en del av serien *Fatta svårt*, där du på ett lätt sätt får lära dig om ämnen inom naturvetenskap och teknik.

Textfrågor

Till de olika kapitlen finns det frågor som du ska besvara. Innan du börjar läsa ett kapitel är det bra om du har läst igenom frågorna så att du vet vad de handlar om.

Kapitel 1: Vad är vacciner?

1. Vad är vacciner?
2. Varför tar man vacciner?
3. Varifrån kommer ordet vacciner?
4. Vad är smittkoppor för något?

Kapitel 2: Varför vaccinerar man sig?

1. Varför vaccinerar man sig?
2. Det finns människor som inte kan eller ska vaccinera sig. Vilka då?

Kapitel 3: Hur fungerar vaccin?

1. Hur fungerar vaccin?

Kapitel 4: Vad händer i kroppen?

1. Vad är immunförsvaret för något?
2. På sidan 11 kallar de vaccin för "en snabbkurs". Vad menar de med det uttrycket?

Kapitel 5: Hur tar man vaccin?

1. Man kan ta vaccin på olika sätt. Vilka?

Kapitel 6: Hur gör man vaccin?

1. I detta kapitel talar de om olika typer av vaccin. Vad är
  - a. Ett levande vaccin?
  - b. Ett avdödat vaccin?
2. Vaccin behöver odlas. Var någonstans odlar man vaccinet till influensa?
3. Vad är en antigen?

Kapitel 7: Biverkningar

1. Vad är en biverkning?
2. Vad kan man få för typ av biverkningar? Ge två exempel.
3. Vad är narkolepsi?

Intervjua dina föräldrar eller någon annan vuxen

I slutet av boken (sidan 26) kan du läsa om de vaccin som alla barn i Sverige erbjuds. Ta med dig listan hem och intervjua dina föräldrar eller någon annan vuxen i din närhet. Ta reda på:

1. Vilka av vaccinen har du fått?
2. Fick du några biverkningar?
3. Hur fick du vaccinet? Genom spruta, tablett eller dryck?
4. Vilka vaccin har de vuxna fått?
5. Fick de några biverkningar?
6. Hur fick de vaccinet? Genom spruta, tablett eller dryck?
7. Har de vuxna tagit vaccinet mot Covid19 eller ska de ta det?